

Policy för pedagogisk verksamhet vid friluftsmuseer i Sverige

Inledning

FRI är en samarbetsorganisation för de svenska friluftsmuseerna. Friluftsmuseerna är olika till sin karaktär och kan skilja sig beroende på huvudman, uppdrag, storlek och samlingarnas sammansättning. Det enskilda museet kan vara nationellt, regionalt eller lokalt.

Gemensamt är friluftsmuseernas särskilda förutsättningar för pedagogisk verksamhet i rekonstruerade miljöer baserad på kulturarv och levande samlingar, samt att verksamheten når många olika målgrupper. Här finns en bra grogrund för nya idéer kring lärande i livets alla skeden och åldrar.

Vision

Sveriges friluftsmuseer ska vara en av omvärlden erkänd viktig resurs för det livslånga lärandet som bidrar till en hållbar demokratisk samhällsutveckling.

Syftet med dokumentet

- Att definiera och synliggöra friluftsmuseernas specifika pedagogiska möjligheter.
- Att inspirera och underlätta för de enskilda medlemsmuseerna i deras pedagogiska arbete.
- Att utgöra ett underlag för att stärka samarbetet mellan FRI:s medlemsmuseer och främja utvecklingsarbetet inom det pedagogiska området.

Mål för den pedagogiska verksamheten

- Att friluftsmuseerna medvetet ska ta ställning till vad som kommuniceras, till vem, hur och varför. Detta pedagogiska förhållningssätt ska genomsyra hela museet.
- Att kvalitetssäkra det pedagogiska arbetet genom metodutveckling, fortbildning, dokumentation och utvärdering.
- Att anpassa verksamheten utifrån en föränderlig värld.
- Att de enskilda friluftsmuseerna har ett eget pedagogiskt måldokument.

Friluftsmuseernas särskilda förutsättningar för lärande

Sammanhang och helhet

På friluftsmuseerna skapas upplevelser av sammanhang. Här finns historiska byggnader i full skala som man kan gå in i, inreda med föremål som är placerade i en kontext. Åkrar, ängar, betesmarker med djur och trädgårdar ger ytterligare möjligheter att se sammanhang och följa processer. Här finns förutsättningar för pedagogerna att arbeta tematiskt och ämnesövergripande samt att problematisera och arbeta med värdegrundsfrågor. De immateriella och existentiella frågorna har här en unik arena.

Lärande genom kulturarv

Lärande är en process där erfarenheter och upplevelser i livet omvandlas till kunskaper, färdigheter, attityder och värderingar. Lärandets syfte är att förstå sig själv och sin omvärld och se sammanhang. Förståelse innebär att vi genom tolkning omvandlar information till kunskap. Friluftsmuseernas stimulerande miljöer främjar olika lärostilar och forskning visar att

miljön gynnar lärande¹. Pedagogisk verksamhet gäller såväl barn och ungdomar som vuxna i olika åldrar och med olika förutsättningar. Lärande är något som pågår hela livet, livslångt lärande.

Sinnliga upplevelser

Friluftsmuseerna erbjuder upplevelser som stimulerar alla sinnen, förstärkta av natur – och kulturmiljön. Här finns möjlighet till upplevelser och aktiviteter som främjar både formellt och informellt lärande.² Fantasi, nyfikenhet, medskapande och lek stimulerar ett lustfyllt lärande. Det ger friluftsmuseerna förutsättningar att arbeta med både traditionell och emotionell intelligens.³ Här kommuniceras både teoretisk och handlingsburen kunskap.

Möten

Friluftsmuseerna når breda besöksgrupper⁴ vad gäller etnicitet, ålder, klass, kön/genus, sexualitet och funktionsförmåga. De kan därför vara gränsöverskridande mötesplatser mellan kulturer och över generationer. Tid för samtal, lyssnande, reflektion och en känsla av här och nu skapar delaktighet i mötet med besökaren.

Kvalitetssäkring

För att kunna garantera den pedagogiska verksamhetens kvalitet krävs kompetent personal inom pedagogik, kulturhistoria och andra relevanta ämnesområden samt att friluftsmuseerna upprättar egna måldokument.

All pedagogisk kompetens ryms inte inom varje friluftsmuseum och det är därför angeläget att friluftsmuseerna samverkar och stöttar varandra. Det är också viktigt att upprätthålla det pedagogiska nätverk som finns inom FRI, genom minst ett årligt möte.

Angelägna områden för den pedagogiska verksamheten

Vi har definierat fyra angelägna områden för den pedagogiska verksamheten: tillgänglighet, mångfald, hållbarhet och livskvalitet. En möjlighet att ta sig an dessa frågor är att arbeta sektorsövergripande⁵. Här har vi också att förhålla oss till EU:s nyckelkompetenser som är definierade som särskilt nödvändiga för alla medborgare. Nyckelkompetenserna är inte statiska utan måste utvecklas i ett livslångt lärandeperspektiv.

Tillgänglighet och Mångfald

Tillgänglighet handlar om såväl fysiska som ekonomiska, geografiska, kognitiva och virtuella aspekter. Det är viktigt att nyansera den svenska kulturhistorien och sätta in i den i en global kontext. Utformningen av den pedagogiska verksamheten måste vara dynamisk, normkritisk och ha en medvetenhet om olika mångfaldsaspekter för att kunna förhålla sig till ett föränderligt samhälle. Angelägna områden att arbeta med kan vara främlingsfientlighet, hög ungdomsarbetslöshet och låg utbildningsnivå.

¹ ”Museum visits showed pupils a world beyond their everyday experience, and successful learning within this new cultural world enabled pupils to begin to find ways to claim this world as their own.”, Eileen Hooper Greenhill, London 2007.

² Formellt lärande sker inom en planerad utbildning med formulerade mål. Informellt lärande sker hela tiden, utanför det formella utbildningsväsendet.

³ ”De sju intelligenserna”, 1983 och ”Intelligenserna i nya perspektiv”, 1999 , Howard Gardner

⁴ Kommer snart.

⁵ EU 2020

Hållbarhet

Ett hållbart samhälle innebär ekologisk bärkraft, social rättvisa och ekonomisk trygghet. Friluftsmuseerna belyser natur- och kulturarvet ur ett etnobiologiskt perspektiv⁶. Därför är friluftsmuseer utmärkta platser för lärande, motivation och inspiration mot målet att nå ett hållbart samhälle.

Livskvalitet

Miljön på friluftsmuseerna är i sig hälsofrämjande, eftersom sammanhang, delaktighet, tillgänglighet, trygghet och mänskliga möten över kultur- och generationsgränser stimuleras. Det sociala innehållets betydelse i verksamhet för till exempel äldre, kan leda till ökad livskvalitet och välbefinnande.

⁶ Etnobiologin studerar folklig biologi i historia och nutid. Traditionell kunskap i människans samspel med naturen och dess betydelse för landskapets utformning och biologisk mångfald.